

METODOLOGIA

de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice

Capitolul I

Dispoziții generale

Secțiunea 1

Scopul și domeniul de aplicare

1. Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice (în continuare Metodologie) are drept scop stabilirea metodelor unice de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate de către titularii de licență pentru producerea energiei electrice, producerea energiei termice, distribuția și/sau furnizarea energiei termice, inclusiv pentru apa caldă menajeră.

2. Prezenta Metodologie stabilește:

1) principiile de reglementare a prețurilor și tarifelor la energia electrică și energia termică produse și livrate;

2) structura și modul de determinare a cheltuielilor reglementate;

3) metoda de separare a cheltuielilor și a rentabilității la producerea energiei electrice și termice în regim de cogenerare;

4) principiile efectuării investițiilor și modul de recuperare a acestora prin prețuri și tarife reglementate;

5) modul de calculare a nivelului rentabilității;

6) modul de determinare, aprobare, actualizare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate.

3. Prezenta Metodologie reglementează următoarele prețuri și tarife:

1) prețul pentru energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare;

2) tariful pentru producerea energiei termice;

3) tariful pentru serviciul de distribuție și furnizare a energiei termice;

4) tariful pentru energia termică livrată consumatorilor, inclusiv pentru apa caldă menajeră.

4. În cazul în care unitatea termoenergetică deține o singură licență pentru activitatea de producere, distribuție și furnizare a energiei termice, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare Agenția) aprobă și actualizează doar tariful la energia termică livrată consumatorilor, inclusiv pentru apa caldă menajeră, cu respectarea procedurilor de calcul specifice fiecărui gen de activitate.

Secțiunea 2

Principii de reglementare

5. Mecanismul aplicat la determinarea și reglementarea prețurilor și tarifelor se bazează pe următoarele principii de reglementare:

1) separarea contabilă a activității de producere, distribuție și furnizare a energiei și alte activități nereglementate;

2) alimentarea fiabilă a consumatorilor cu energie termică, prin utilizarea eficientă a capacităților de producție;

3) prestarea calitativă și fiabilă, a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice;

4) eficiență maximă cu cheltuieli minime la desfășurarea activităților reglementate;

5) achiziția bunurilor, lucrărilor și a serviciilor se efectuează de titularii de licențe în corespundere cu Regulamentul privind procedurile de achiziție a bunurilor, lucrărilor și serviciilor utilizate în activitatea titularilor de licență din sectoarele electroenergetic, termoelectric, gazelor naturale și a operatorilor care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare;

6) promovarea investițiilor eficiente în activitatea reglementată și asigurării recuperării mijloacelor financiare aferente acestor investiții;

7) asigurarea includerii în prețurile și tarifele reglementate a cheltuielilor justificate, nediscriminatorii, transparente, bazate pe performanță și pe criterii obiective și o rată rezonabilă de rentabilitate.

6. Prețurile și tarifele reglementate nu includ taxa pe valoarea adăugată (TVA) și se aplică pentru toți consumatorii deserviți de titularii de licență.

7. Agenția aprobă prețuri și tarife unice pentru activitatea reglementată a fiecărui titular de licență.

Secțiunea 3

Noțiuni principale

8. În sensul prezentei Metodologii se definesc următoarele noțiuni:

anul de bază – anul pentru care sunt aprobate de Agenție cheltuielile de bază. La prima aprobare a cheltuielilor de bază, anul de bază este anul eliberării licenței;

cheltuieli efective – suma cheltuielilor efective suportate și înregistrate în evidența contabilă a titularului de licență pentru perioada raportării;

cheltuieli de bază – cheltuieli aferente retribuirii muncii, cheltuieli materiale, cheltuieli aferente întreținerii și exploatarei mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale, cheltuieli de distribuție și cheltuieli administrative care sunt determinate de titularul de licență în conformitate cu prevederile stipulate în Secțiunile 3-7 ale Capitolului III din prezenta Metodologie, sunt examinate și aprobate de Agenție pentru anul de bază;

cost istoric – valoarea de intrare a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale formată din: prețul de cumpărare, taxe vamale, impozite și taxe nerecuperabile, cu scăderea tuturor reducerilor, rabaturilor și sconturilor comerciale la procurare, alte costuri direct atribuite obiectului pentru a-l aduce în locul amplasării și în starea necesară pentru folosire după destinație. Costul istoric este actualizat doar prin investiții aprobate de Agenție;

prețul pentru energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare – contravaloarea energiei electrice produse de centrala electrică de termoficare urbană, stabilită pentru 1 kWh de energie electrică;

tariful pentru producerea energiei termice - contravaloarea energiei termice produse în centrala electrică de termoficare urbană sau centrala termică, de către titularul de licență, stabilită pentru 1 Gcal de energie termică;

tariful pentru serviciul de distribuție și furnizare a energiei termice - contravaloarea serviciului prestat de operatorii care asigură livrarea energiei termice către consumatori, stabilită pentru 1 Gcal de energie termică;

tariful pentru energia termică livrată consumatorilor (inclusiv pentru apa caldă menajeră) - contravaloarea serviciului prestat de unitatea termoelectrică deținătoare a licenței unice pentru activitatea de producere, distribuție și furnizare a energiei termice, stabilită pentru 1 Gcal de energie termică;

componenta de corectare a venitului reglementat – componenta rezultată din diferența dintre venitul reglementat și cel calculat pentru anul precedent de gestiune;

venit reglementat – venitul aferent unui an calendaristic de reglementare, recunoscut de organul de reglementare ca fiind necesar și justificat pentru acoperirea tuturor cheltuielilor reglementate ale titularului de licență și pentru obținerea unui nivel rezonabil de rentabilitate;

venit calculat – venitul determinat reieșind din cantitatea de energie efectiv produsă, distribuită și furnizată de către titularul de licență, și prețurile, tarifele în vigoare aferente activității reglementate;

durata de utilizare – perioadă de timp, în luni, de utilizare a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale, în decursul căreia se obțin avantaje economice;

investiție – alocare a unei sume de bani sau a mijloacelor materiale pentru crearea, achiziționarea de noi imobilizări corporale și/sau necorporale sau pentru extinderea, reconstrucția, renovarea, modernizarea, reparația capitală și re tehnologizarea imobilizărilor corporale existente;

investiție eficientă – investiție care contribuie la reducerea cheltuielilor necesare de a fi incluse la calcularea prețurilor și a tarifelor reglementate. Se consideră investiție eficientă, investiția pentru care suma efectelor economice medii anuale, estimate de-a lungul duratei de utilizare a obiectului de investiții, este mai mare decât valoarea totală a investiției;

investiție obligatorie – investiție care se realizează de către titularul de licență în scopul executării prevederilor legii;

investiție necesară – investiție realizată în scopul asigurării calității, fiabilității și continuității activității de producere a energiei electrice și/sau termice și livrare de energie termică către consumatori;

proiect de investiții – investiție planificată, evaluată și inclusă de titularul de licență în planul anual de investiții;

obiect de investiții – investiție realizată în conformitate cu planul anual de investiții, aprobat de Agenție, sau realizată pentru lichidarea consecințelor calamităților naturale, avariilor, recepționată în exploatare în modul stabilit și inclusă în Raportul privind realizarea planului anual de investiții;

livrări utile – pentru producătorii de energie electrică și/sau termică, este cantitatea energiei electrice și/sau energiei termice sau a apei de adaos, livrate de la liniile electrice de plecare, respectiv colectoarele centralei sau nodul de supliment. Pentru distribuitorii energiei termice, este cantitatea energiei termice livrate consumatorilor. La ajustarea tarifelor pentru anul „j” – livrările utile se determină luând în considerație valoarea medie a livrărilor efective pe parcursul ultimilor 5 ani. La actualizarea anuală a tarifelor pentru anul „j-1” – livrările utile reprezintă livrările efective pentru anul „j-1”;

stabilirea de prețuri și tarife – operațiunea de analiză, pentru titularii de licență noi, a calculației prețurilor și tarifelor reglementate în corespundere cu prevederile prezentei Metodologii, rezultată cu aprobarea acestora de către Agenție;

actualizarea prețurilor și a tarifelor – operațiunea de analiză și determinare a nivelului prețurilor și tarifelor, potrivit normelor metodologice în vigoare, reieșind din condițiile efective de activitate pentru perioada precedentă;

ajustarea prețurilor și a tarifelor – procedura de examinare a calculației prețurilor și tarifelor, reieșind din parametrii planificați pentru anul „j”, în corespundere cu prevederile prezentei Metodologii, finalizată cu aprobarea prețurilor și tarifelor noi.

Capitolul II

Structura cheltuielilor reglementate

Secțiunea 1

Cheltuielile activității de producere a energiei electrice și termice în regim de cogenerare

9. Reieșind din procesul tehnologic și specificul activității titularilor de licență pentru producerea energiei electrice și termice în regim de cogenerare, prezenta Metodologie stabilește, următoarele cheltuieli incluse în costul total reglementat (CRP_j):

- 1) Cheltuieli aferente procurării resurselor energetice primare (CRE_j);
- 2) Cheltuieli privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale (CAI_j);
- 3) Cheltuieli materiale (CMp_j);
- 4) Cheltuieli aferente întreținerii și exploataării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale ($CIEp_j$);
- 5) Cheltuieli aferente retribuirii muncii ($CRMp_j$);
- 6) Cheltuieli administrative (CA_j);
- 7) Alte cheltuieli ale activității operaționale (AC_j).

În așa mod:

$$CRP_j = CRE_j + CAI_j + CMp_j + CIEp_j + CRMp_j + CA_j + AC_j \quad (1)$$

unde:

CRP_j – costul total reglementat aferent activității de producere a energiei

10. Cheltuielile care pot fi atribuite direct pentru producerea formei date de energie (energiei electrice sau energiei termice) sunt reflectate corespunzător destinației.

Cheltuielile care nu pot fi alocate direct, se repartizează între cele două forme de energie (electrică și termică) proporțional ponderii cheltuielilor de procurare a combustibilului utilizat la producerea formei date de energie în totalul cheltuielilor privind utilizarea combustibilului reflectat la producerea ambelor forme de energie.

Secțiunea 2

Cheltuielile activității de producere a energiei termice

11. Reieșind din procesul tehnologic și specificul activității titularilor de licență pentru producerea energiei termice în centrale termice, prezenta Metodologie stabilește, următoarele cheltuieli incluse în costul total reglementat (CRP_j):

- 1) Cheltuieli aferente procurării resurselor energetice primare (CRE_j);
- 2) Cheltuieli privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale (CAI_j);
- 3) Cheltuieli materiale (CMp_j);
- 4) Cheltuieli aferente întreținerii și exploataării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale ($CIEp_j$);
- 5) Cheltuieli aferente retribuirii muncii ($CRMp_j$);
- 6) Cheltuieli administrative (CA_j);
- 7) Alte cheltuieli ale activității operaționale (AC_j).

În așa mod:

$$CRP_j = CRE_j + CAI_j + CMP_j + CIEp_j + CRMp_j + CA_j + AC_j \quad (2)$$

Secțiunea 3

Cheltuielile aferente serviciului de distribuție și furnizare a energiei termice, inclusiv pentru apa caldă menajeră

12. Reieșind din specificul activității titularilor de licență pentru distribuția și furnizarea energiei termice, prezenta Metodologie stabilește, următoarele cheltuieli incluse în costul total reglementat (CDF_j):

- 1) Cheltuielile aferente procurării energiei termice (CP_j);
- 2) Cheltuieli aferente procurării resurselor energetice primare (CRE_j);
- 3) Cheltuieli privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale (CAI_j);
- 4) Cheltuieli materiale ($CMdf_j$);
- 5) Cheltuieli aferente întreținerii și exploataării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale ($CIEdf_j$);
- 6) Cheltuieli aferente retribuirii muncii ($CRMdf_j$);
- 7) Cheltuieli de distribuire (CD_j);
- 8) Cheltuieli administrative (CA_j);
- 9) Alte cheltuieli ale activității operaționale (AC_j).

Astfel:

$$CDF_j = CP_j + CRE_j + CAI_j + CMdf_j + CIEdf_j + CRMdf_j + CD_j + CA_j + AC_j \quad (3)$$

unde:

CDF_j – costul total reglementat aferent serviciului de distribuție și furnizare a energiei termice

13. Cheltuielile aferente procurării energiei termice (CP_j) se determină conform formulei:

$$CP_j = TP_j \times EP_j \quad (4)$$

unde:

TP_j – tariful mediu de procurare a energiei termice în anul „j”;

EP_j – cantitatea de energie termică procurată, inclusiv pentru prepararea apei calde menajere în anul „j”.

14. Costurile aferente serviciului de distribuție a energiei termice sunt constituite din cheltuielile necesare și justificate de la punctul de intrare în rețeaua termică până la punctul de delimitare între rețeaua termică și instalațiile de utilizare a energiei termice ale consumatorilor.

Secțiunea 4

Cheltuielile aferente serviciului de livrare a energiei termice consumatorilor, inclusiv pentru apa caldă menajeră

15. Pentru titularii de licență care dețin o singură licență pentru activitatea de producere, distribuție și furnizare a energiei termice, prezenta Metodologie stabilește următoarele cheltuieli incluse în costul total reglementat (CL_j):

1) Cheltuielile aferente energiei termice produse de centralele electrice de termoficare urbane sau centralele termice proprii (CEP_j);

2) Cheltuieli aferente distribuției și furnizării energiei termice, inclusiv pentru apa caldă menajeră (CDF_j).

În așa mod:

$$CL_j = CEP_j + CDF_j \quad (5)$$

unde:

CL_j – costul total reglementat aferent livrării energiei termice consumatorilor.

16. Pentru unitatea termoenergetică care livrează energie termică consumatorilor finali, cheltuielile aferente energiei termice produse de centralele electrice de termoficare urbane sau centralele termice proprii (CEP_j) reprezintă veniturile reglementate aferente activității de producere și sunt determinate: pentru energia termică produsă în regim de cogenerare în corespundere cu prevederile Capitolului II, Secțiunea 1, iar pentru energia termică produsă de centralele termice în corespundere cu prevederile Capitolului II Secțiunea 2 ale prezentei Metodologii.

17. Cheltuielile aferente distribuției și furnizării energiei termice (CDF_j), sunt determinate în corespundere cu prevederile Secțiunii 3 a Capitolului II din prezenta Metodologie.

Secțiunea 5

Cheltuielile care nu se includ în costurile reglementate

18. În costurile reglementate nu se includ cheltuielile aferente:

1) efectuării lucrărilor de construcție, reconstrucție, reparație capitală, procurarea, modernizarea, montarea și probarea utilajului, pentru punerea în funcțiune a noilor obiecte, secții și agregate, supravegherea de autor a organizațiilor de proiectare, alte investiții capitale. Aceste cheltuieli se recuperează după darea în exploatare a mijloacelor fixe prin includerea în preț sau tarif a amortizării acestora și a rentabilității investițiilor efectuate după cum este descris în Secțiunea 2 a Capitolului III și Secțiunile 1, 2 a Capitolului V din prezenta Metodologie;

2) înlăturării nefinisărilor în lucrările de proiectare, construcție și montaj, revizie (demontare), înlăturarea defectelor utilajului și deteriorărilor, provocate din vina producătorilor, furnizorilor și organizațiilor de transport, etc.;

3) executării lucrărilor de proiectare și construcție, procurarea utilajului, repararea și întreținerea obiectelor din fondul locativ, de menire comunală, social-culturală și altor obiecte, executării lucrărilor (serviciilor) auxiliare, ce nu sunt legate de activitatea reglementată a titularului de licență;

4) lucrărilor calificate ca ajutor pentru alte întreprinderi și organizații atât în formă de servicii, cât și suport material sau financiar;

5) scopurilor de caritate și sponsorizare;

6) achitării amenzilor, penalităților, despăgubirilor, acoperirii lipsurilor, pierderilor și altor cheltuieli neproductive;

7) creanțelor compromise;

8) cheltuieli pentru cercetări științifice și dezvoltare, care nu se capitalizează;

9) cheltuieli aferente constituirii provizioanelor pentru riscuri și cheltuieli;

- 10) recompense unice;
- 11) cheltuieli pentru burse de valori, organizații de intermediere și de altă natură administrativă, servicii de consultanță, asistență juridică;
- 12) cheltuieli aferente organizării timpului liber și a odihnei salariaților, inclusiv și cheltuielile pentru măsuri corporative;
- 13) cheltuieli aferente desfășurării adunării generale a acționarilor;
- 14) plăți calculate membrilor consiliului și comisiei de cenzori ale titularului de licență;
- 15) cheltuieli de judecată și taxele de stat aferente;
- 16) cheltuieli aferente asigurării benevole a personalului și a bunurilor materiale;
- 17) alte cheltuieli ale titularului de licență ce nu țin de activitățile reglementate.

Capitolul III

Determinarea și actualizarea cheltuielilor

Secțiunea 1

Cheltuielile aferente procurării resurselor energetice primare

19. Cheltuielile aferente procurării resurselor energetice primare (*CREj*), sunt reprezentate de:

- 1) cheltuieli privind utilizarea combustibilului;
- 2) cheltuieli privind utilizarea apei potabile și tehnologice;
- 3) cheltuielile privind utilizarea materialelor de filtrare, reactivelor chimice etc.;
- 4) cheltuielile privind utilizarea energiei electrice.

20. Cheltuielile privind utilizarea combustibilului, a apei și a energiei electrice vor fi reflectate separat după destinația acestora: în scopuri de producere, de distribuție, administrative sau alte necesități aferente activității reglementate.

Cheltuielile aferente procurării resurselor energetice primare în scopuri de producere se determină reieșind din Programul de producere al întreprinderii.

21. Pentru fiecare an calendaristic titularii de licență, prezintă Agenției spre coordonare Programul de producere. Programul de producere efectiv realizat pentru anul precedent se prezintă concomitent cu Raportul anual de activitate al întreprinderii, iar programul de producere planificat pentru anul următor până la data de 31 decembrie.

22. Cheltuielile aferente procurării resurselor energetice primare se vor calcula la stabilirea, ajustarea sau actualizarea tarifelor în mod direct pentru fiecare sursă de producere, conform prevederilor prezentei Metodologii.

23. La determinarea cheltuielilor pentru procurarea combustibilului utilizat la producerea energiei termice la centralele termice (CT) consumul specific de combustibil convențional pentru producerea 1 Gcal de energie termică se determină în baza caracteristicilor tehnice ale cazanului, iar în lipsa acestuia, conform formulei:

$$b = \frac{142,8 \times 100}{\eta_{CT}} \quad (6)$$

unde:

b - consumul specific de combustibil convențional pentru producerea 1 Gcal energie termică, kg.c.c./Gcal;

η_{CT} - randamentul centralei termice, %.

24. În baza consumului specific de combustibil necesar pentru producerea 1 Gcal de energie termică și cantitatea de energie termică ce urmează să fie livrată de la colectoare, se determină

cantitatea de combustibil în unități convenționale (tone combustibil convențional - t.c.c.) utilizat pentru producerea energiei termice.

25. Consumul de combustibil convențional (exprimat în t.c.c.) necesar pentru producerea energiei electrice (termice) pe fiecare tip de combustibil (gaze naturale, păcură, cărbune etc.) se calculează, reieșind din structura tipurilor de combustibil, utilizați pentru producerea energiei la fiecare centrală.

26. Consumul de combustibil în unități naturale se calculează prin împărțirea consumului de combustibil convențional (pe tipuri de combustibil exprimat în t. c. c.) la coeficientul caloric al tipului respectiv de combustibil. Coeficientul caloric se determină ca raport dintre puterea calorică inferioară (kcal/kg) a tipului dat de combustibil și puterea calorică convențională a combustibilului (7000 kcal/kg c. c.).

27. În cazul producerii energiei în centralele electrice de termoficare urbane (CET), reieșind din faptul că cogenerarea reprezintă producerea simultană, în același proces, a energiei electrice și termice în cadrul unei și aceleiași instalații, prezenta Metodologie prevede alocarea între energia electrică și energia termică produse a costului combustibilului utilizat, astfel încât economia de combustibil, față de generarea separată a energiei electrice și termice, să fie repartizată într-un mod nediscriminatoriu între cele două forme de energie produse simultan.

Economia de combustibil se determină conform formulei:

$$\Delta Q_{CET_j} = (Q_{CTE_j} + Q_{CT_j}) - Q_{CET_j} = \left(\frac{EE_j}{\eta_{CTE}} + \frac{ET_j}{\eta_{CT}} \right) - \frac{EE_j + ET_j}{\eta_{CET_j}} \quad (7)$$

unde:

ΔQ_{CET_j} – cantitatea de combustibil economisită, GJ;

Q_{CTE_j} – cantitatea de combustibil necesară pentru producerea separată a cantității de energie electrică EE_j în cadrul unei centrale termoelectrice eficiente, GJ;

Q_{CT_j} – cantitatea de combustibil necesară pentru producerea separată a cantității de energie termică ET_j în cadrul unei centrale termice, GJ;

Q_{CET_j} – cantitatea de combustibil utilizată la CET în anul „j” pentru producerea simultană a cantității EE_j de energie electrică și ET_j de energie termică;

EE_j – cantitatea de energie electrică produsă de CET în anul „j”, GJ;

ET_j – cantitatea de energie termică produsă de CET în anul „j”, GJ;

η_{CTE} – randamentul de referință al unei centrale termoelectrice eficiente cu turbină cu abur (fără ciclu combinat). În conformitate cu prezenta metodologie $\eta_{CTE}=0,35$;

η_{CT} – randamentul de referință al celei mai eficiente centrale termice din țară (cu puterea comparabilă cu puterea termică a CET). În conformitate cu prezenta metodologie $\eta_{CT}=0,92$;

η_{CET_j} – randamentul global de producere a energiei electrice și termice de CET în anul „j”. La ajustarea tarifelor pentru anul „j”, valoarea randamentului global se stabilește nu mai mică decât valoarea medie a acestuia pe parcursul ultimilor 5 ani.

Cantitatea de combustibil repartizată energiei electrice produse de CET se determină conform formulei:

$$Q_{EE_j} = Q_{CTE_j} - \Delta Q_{CET_j} \times \left(\frac{Q_{CTE_j}}{Q_{CTE_j} + Q_{CT_j}} \right) \quad (8)$$

Cantitatea de combustibil repartizată producerii energiei termice de CET se determină conform formulei:

$$Q_{ET_j} = Q_{CT_j} - \Delta Q_{CET_j} \times \left(\frac{Q_{CT_j}}{Q_{CTE_j} + Q_{CT_j}} \right) \quad (9)$$

28. Cheltuielile privind procurarea combustibilului se determină reieșind din consumul de combustibil în expresie naturală și tarifele de procurare a acestuia. La determinarea cheltuielilor, se aplică tarifele de procurare a gazelor naturale aprobate de Agenție, iar pentru alte tipuri de combustibil - prețurile minime de piață.

29. Cheltuielile privind utilizarea apei potabile și tehnice în scopuri de producere se determină reieșind din consumurile de apă în expresie naturală și tarifele în vigoare.

Consumurile de apă în *scopuri de producere*, includ:

- 1) apa, supusă tratării chimice și ulterior utilizată pentru alimentarea cazanelor;
- 2) apa pentru răcirea mecanismelor și condensatoarelor;
- 3) apa pentru necesitățile de producție (spălarea filtrelor etc.);
- 4) apa supusă tratării chimice și utilizată pentru alimentarea cu apă de adaos a rețelelor termice;
- 5) consumul tehnologic de apă la tratarea ei chimică, conform normativelor;
- 6) cheltuieli de canalizare.

30. Consumurile legate de alimentarea rețelelor termice cu apă de adaos (costul apei procurate, plata pentru serviciile de canalizare) se reflectă separat, și se includ integral în cheltuielile pentru producerea apei de adaos. Aceste cheltuieli urmează să fie recuperate producătorilor de către furnizorii de energie termică în conformitate cu contractele bilaterale de livrare - procurare a energiei termice și separat a apei de adaos.

31. Pentru fiecare centrală se calculează și se aprobă de Agenție tariful de livrare a apei de adaos, care în afară de cheltuielile de procurare a apei utilizate include și cheltuielile privind utilizarea materialelor de filtrare a apei și a reactivelor, utilizate pentru tratarea chimică a apei de adaos.

32. Dacă producătorul de energie nu furnizează terților apă de adaos, totodată acesta fiind și distribuitor al energiei termice, cheltuielile aferente alimentării rețelelor termice cu apă de adaos, se calculează pentru fiecare centrală, și se includ în cheltuielile de distribuție a energie termice spre recuperare. În acest caz, Agenția nu aprobă tariful pentru apa de adaos.

33. Cheltuielile privind utilizarea apei, legate de alimentarea cazanelor, consumul apei pentru răcirea mecanismelor și condensatoarelor, precum și pentru alte necesități de producție se includ în costul energiei electrice și termice. La CET aceste consumuri se repartizează între energia electrică și termică proporțional ponderii cheltuielilor privind utilizarea combustibilului la producerea formei date de energie în cheltuielile totale pentru combustibilul utilizat la producerea ambelor forme de energie în regim de cogenerare pentru perioada dată.

34. Consumurile de apă în scopuri de distribuție, includ:

- 1) apa de adaos;
- 2) apa pentru răcirea pompelor.

Distribuitorul energiei termice determină cheltuielile de aprovizionare a rețelelor termice cu apă de adaos reieșind din tarifele la apa potabilă și tehnică utilizată pentru producerea apei de adaos, tarifele la apa de adaos și volumele respective de consum în rețelele termice.

35. Consumul de apă pentru alimentarea rețelelor termice se determină reieșind din volumul de apă tratată chimic necesar pentru umplerea rețelelor termice și a volumului de apă de adaos tratată chimic pentru acoperirea scurgerilor de apă în rețelele termice la nivel normativ, egal cu cel mult 0,25 la sută din volumul orar de apă în rețelele termice utilizate în procesul de livrare a energiei termice. Volumul de apă necesar anual pentru umplerea rețelelor termice se determină la nivel de cel mult 1,5 din volumul rețelelor termice utilizate în procesul de livrare a energiei termice. Volumul orar de apă în rețelele termice se determină pe fiecare contur în parte reieșind din volumul total al

rețelelor și numărul orelor de funcționare a sistemului centralizat de alimentare cu energie termică în anul de gestiune. În volumul total al rețelelor termice se include volumul rețelelor de transport, de distribuție și interne de încălzire a tuturor obiectelor conectate la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică.

36. Cheltuielile privind utilizarea materialelor de filtrare și a reactivelor chimice în procesul tehnologic se determină, reieșind din volumul de apă necesar de a fi tratat chimic și normele de consum al reactivelor chimice și materialelor de filtrare. Cheltuielile pentru reactivele chimice și materialele de filtrare, legate de pregătirea apei pentru alimentarea rețelelor termice se includ integral în costurile pentru producerea apei de adaos. Celelalte cheltuieli se includ în costul energiei termice la CT, iar la CET în costul producerii energiei electrice și termice proporțional ponderii cheltuielilor pentru combustibilul repartizat pentru producerea formei date de energie în cheltuielile totale pentru combustibilul utilizat la producerea ambelor forme de energie.

37. Cheltuielile aferente procurării resurselor energetice primare în scopuri administrative sau alte necesități aferente activității reglementate, se determină reieșind din cantitățile necesare și justificate, stabilite în corespundere cu cantitățile efective în ultimii 3 ani, dar care nu depășesc normativele existente, la care se aplică tarifele în vigoare sau prețurile de piață.

Secțiunea 2

Cheltuieli privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale

38. Cheltuielile privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale pentru anul „j” (CAI_j) se determină reieșind din:

1) baza de calcul a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale (BA_o) (în continuare baza de calcul) care reprezintă valoarea de intrare a activelor, necesară pentru determinarea amortizării în scopuri tarifare, aprobată de Agenție. Anul de bază, pentru stabilirea bazei de calcul, este începutul anului intrării în vigoare a prezentei Metodologii. Baza de calcul este determinată reieșind din costul istoric al mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale și este actualizată conform prevederilor punctului 41 al prezentei Metodologii;

2) durata de utilizare aplicată la determinarea amortizării în scopuri tarifare se stabilește în conformitate cu prevederile Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale (în continuare Catalog), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.338 din 21 martie 2003 (Monitorul Oficial, 2003, nr.62-66 art.379) și nu poate fi mai mică decât durata de utilizare stabilită în Catalog. În cazul extinderii duratei de utilizare a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale în evidența contabilă a întreprinderii, ca rezultat al investițiilor efectuate, similar va fi extinsă și durata de utilizare în scopuri tarifare, cu condiția că investițiile au fost aprobate de Agenție;

3) amortizarea se calculează pe fiecare obiect de inventar prin aplicarea metodei liniare, care prevede repartizarea uniformă a bazei de calcul pe parcursul duratei de utilizare aplicate conform Catalogului.

39. Cheltuielile privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale se determină prin calcul direct, pentru fiecare perioadă de gestiune, conform formulei:

$$CAI_{kj} = \sum_{k=1}^n \frac{BA_{kj}}{DU_k} \quad (10)$$

unde:

BA_{kj} - baza de calcul a obiectului de inventar „k” la începutul anului „j”;

DUK – durata de utilizare a obiectului de inventar „k” stabilită în scopuri tarifare.

40. Recuperarea valorii de intrare a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale, se efectuează prin cheltuielile privind amortizarea acestora. Valoarea cumulativă a cheltuielilor privind amortizarea, aferente obiectului de inventar „k”, nu poate fi mai mare decât baza de calcul a acestui obiect:

$$\sum_{j=1}^n CAI_{kj} \leq BA_{kj} \quad (11)$$

41. Baza de calcul aprobată de Agenție (BA_0), anual este actualizată în următorul mod:

$$BA_j = BA_0 + IA_j - EA_j \quad (12)$$

unde:

BA_0 – baza de calcul stabilită pentru primul an de valabilitate a Metodologiei;

IA_j - valoarea anuală a investițiilor aprobate de Agenție, conform prevederilor stipulate în Secțiunile 3-7ale Capitolului IV din prezenta Metodologie;

EA_j - valoarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale ieșite pe parcursul anului de gestiune.

42. În baza de calcul nu se includ valorile următoarelor mijloace fixe și imobilizări necorporale:

- 1) care nu sunt destinate activității reglementate;
- 2) transmise în leasing operațional;
- 3) conservate;
- 4) obiectelor locative, de menire social-culturală și ale altor mijloace fixe care nu sunt destinate activității reglementate;
- 5) finanțate de către terți, inclusiv bugetele de stat și locale, din granturi sau donații;
- 6) transmise în gestiunea titularului de licență cu titlu gratuit sau la deservire tehnică;
- 7) aflate în curs de execuție;
- 8) executate în afara planurilor de investiții, fără aprobarea Agenției;
- 9) costul istoric al cărora a fost recuperat integral prin amortizarea inclusă în scopuri tarifare;
- 10) ieșite din evidența contabilă în anul precedent de reglementare;
- 11) orice majorare a costului de intrare a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale, inclusiv prin reevaluare, rezultată în urma aplicării altui procedeu decât prin efectuarea investițiilor.

43. Cheltuielile privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale se determină separat pentru fiecare activitate reglementată în funcție de utilizarea sau apartenența acestora. Cheltuielile privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale, care nu pot fi atribuite direct uneia din activitățile reglementate se alocă între activitățile desfășurate și reglementate proporțional valorii inițiale a activelor repartizabile aferente acestor activități la sfârșitul anului „j”.

44. Repartizarea cheltuielilor privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale legate nemijlocit de procesul de producere în regim de cogenerare se efectuează proporțional ponderii cheltuielilor privind utilizarea combustibilului la producerea formei date de energie în cheltuielile totale pentru combustibilul utilizat la producerea ambelor forme de energie în regim de cogenerare pentru perioada dată.

45. Pentru monitorizarea activității reglementate și excluderea subvențiilor încrucișate, titularul de licență va prezenta anual, în corespundere cu cerințele stabilite de Agenție, informația

detaliată privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale efectiv calculată la întreprindere.

46. Mijloacele financiare în mărimea amortizării anuale incluse în tarif, cu excepția celor aferente investițiilor efectuate din împrumuturi, vor fi utilizate de către titularii de licență doar în scopul efectuării investițiilor. Pentru activitatea de distribuție a energiei termice, din totalul investițiilor executate, cel puțin 70% vor fi destinate extinderii, reconstrucției, modernizării, renovării și reabilitării rețelelor termice. În cazul utilizării acestor mijloace în alte scopuri, Agenția va diminua costul total reglementat pentru anul următor, în cuantumul mijloacelor care nu au fost utilizate.

Secțiunea 3

Cheltuielile aferente retribuirii muncii

47. Cheltuielile privind retribuirea muncii aferente activității de producere a energiei (CRM_{pj}) și cheltuielile privind retribuirea muncii aferente activității de distribuție și furnizare a energiei termice (CRM_{dfj}) se determină conform următoarelor formule:

$$CRM_{pj} = CPP_j + CMD_j + CMA_j \quad (13)$$

și, respectiv:

$$CRM_{dfj} = CPDF_j + CMD_j + CMA_j \quad (14)$$

unde:

CPP_j - cheltuieli privind retribuirea muncii personalului încadrat nemijlocit în procesul de producere și personalului auxiliar;

CMD_j - cheltuielile privind retribuirea muncii lucrătorilor din subdiviziunile de comerț;

CMA_j - cheltuielile privind retribuirea muncii personalului administrativ.

CPDF_j - cheltuieli cu personalul încadrat nemijlocit în procesul de distribuție și furnizare, și personalul auxiliar.

48. Pentru anul de bază, cheltuielile privind retribuirea muncii, CPP_{p0}, CPDF₀, CMD₀ și CMA₀, se determină reieșind din:

- 1) numărul personalului efectiv, dar nu mai mare decât cel prevăzut în Statele de personal în vigoare, aprobate de către titularul de licență;
- 2) cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real;
- 3) coeficientul de complexitate recomandat la stabilirea salariului tarifar. Acest coeficient se aplică la nivelul efectiv aplicat de către întreprindere;
- 4) nivelul de calificare a personalului;
- 5) regimul timpului de lucru efectiv, înregistrat în anii precedenți anului de bază;
- 6) condițiile de muncă;
- 7) suplimente obligatorii la salarii;
- 8) primele justificate în scopuri tarifare, și prevăzute în Codul muncii, Contractul colectiv de muncă și Regulamentele interne.

49. Cheltuielile legate de contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală se includ în cheltuieli privind retribuirea muncii și se determină în baza cotelor prevăzute de legile respective pentru anul de bază.

50. Pentru anii următori, în perioada de valabilitate a prezentei Metodologiei, cheltuielile aferente retribuirii muncii sunt actualizate anual conform formulelor:

$$CPPp_j = CPPp_0 \times \prod_{i=1}^j 0,98 (1 + IPCM_j) \quad (15)$$

$$CPDF_j = CPDF_0 \times \prod_{i=1}^j 0,98 [(1 + IPCM_j) \times (1 + \Delta LR_j)] \quad (16)$$

$$CMD_j = CMD_0 \times \prod_{i=1}^j 0,98 (1 + IPCM_j) \quad (17)$$

$$CMA_j = CMA_0 \times \prod_{i=1}^j 0,98 (1 + IPCM_j) \quad (18)$$

unde:

ΔLR_j – modificarea lungimii rețelelor termice în anul „j” față de anul „j-1”, care se determină conform formulei:

$$\Delta LR_j = \frac{LR_j - LR_{j-1}}{LR_{j-1}} \quad (19)$$

LR_j – lungimea totală a rețelelor termice la finele anului de reglementare „j”;

LR_{j-1} – lungimea totală a rețelelor termice la finele anului de reglementare „j-1”.

$IPCM_j$ – indicele prețurilor de consum din Republica Moldova, publicat de către Biroul Național de Statistică.

51. În cazul în care într-un anumit an, la nivel național, se va modifica cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, fapt care va duce, în anul respectiv, la o majorare mai mare a cheltuielilor ce țin de remunerarea muncii, decât cheltuielile cu personalul, actualizate conform formulei de ajustare, atunci cheltuielile aferente retribuirii muncii din anul respectiv, vor fi actualizate conform aceleiași formule, prin substituirea indicelui prețurilor de consum cu coeficientul creșterii medii anuale a cuantumulului minim garantat al salariului în sectorul real.

Secțiunea 4

Cheltuielile materiale

52. Cheltuielile materiale cuprind valoarea materialelor consumabile care participă direct sau contribuie indirect la desfășurarea activității de producere (CMp_j) sau distribuție ($CMdf_j$). Cheltuielile materiale pot fi reprezentate de: materiale, piese de schimb, carburanți, lubrifianți, obiecte de mică valoare și scurtă durată, materiale de protecție, și alte tipuri de materiale utilizate pentru organizarea activității și întreținerea, exploatarea și reparația curentă a utilajului, clădirilor și construcțiilor necesare pentru desfășurarea activităților reglementate.

53. Pentru anul de bază, cheltuielile materiale, CMp_0 și $CMdf_0$, se determină reieșind din:

- 1) devizele de cheltuieli, prețurile minime de piață și contractele încheiate cu terțe părți;
- 2) planurile de deservire tehnică, întreținere și reparație curentă a mijloacelor fixe;

- 3) normele privind consumul de materiale prevăzute de actele normative, dar nu mai mari decât cele efectiv înregistrate;
  - 4) pașapoartele tehnice ale mijloacelor fixe;
  - 5) normativele în vigoare privind realizarea măsurilor de protecție a muncii;
  - 6) cantitățile de materiale efectiv utilizate în perioadele precedente de reglementare.
- 54.** Pentru anii următori, în perioada de valabilitate a prezentei Metodologii, cheltuielile materiale sunt actualizate anual conform formulelor:

$$CMp_j = CMp_0 \times \prod_{j=1}^i 0,98 (1 + IPCD_j) \times \left(\frac{LeiD_j}{LeiD_{j-1}} \right) \quad (20)$$

$$CMdf_j = CMdf_0 \times \prod_{j=1}^i 0,98 [(1 + IPCD_j) \times (1 + \Delta LR_j)] \times \left(\frac{LeiD_j}{LeiD_{j-1}} \right) \quad (21)$$

unde:

IPCD_j - indicii prețurilor cu amănuntul al SUA în anul „j”, publicat de către Departamentul Muncii al Statelor Unite ale Americii pe pagina sa electronică;

LeiD_j – rata medie de schimb a monedei naționale față de dolarul SUA în anul „j”, publicată de către Banca Națională a Moldovei;

LeiD_{j-1} – rata medie de schimb a monedei naționale față de dolarul SUA în anul „j-1”, publicată de către Banca Națională a Moldovei.

55. La calcularea cheltuielilor materiale nu se includ:

- 1) cheltuielile de procurare a energiei electrice, a gazelor naturale, a altor combustibili și a apei aferente procesului de producere . Aceste cheltuieli sunt determinate prin calculul direct în corespundere cu prevederile Secțiunii 1 a Capitolului III din prezenta Metodologie ;
- 2) cheltuielile materiale utilizate în scopuri administrative. Aceste cheltuieli sunt determinate în corespundere cu prevederile stipulate în Secțiunii 7 a Capitolului III din prezenta Metodologie;
- 3) cheltuielile materiale utilizate pentru subdiviziunile de comerț. Aceste cheltuieli sunt determinate în corespundere cu prevederile Secțiunii 6 a Capitolului III din prezenta Metodologie.

Secțiunea 5

Cheltuielile aferente întreținerii și exploatării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale

56. Cheltuielile aferente întreținerii și exploatării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale includ plățile pentru următoarele servicii prestate de terți:

- 1) verificarea, deservirea tehnică, întreținerea, exploatarea și reparația curentă a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale aferente activităților reglementate;
- 2) asigurarea condițiilor normale de lucru și a tehnicii securității prevăzute de legislația în vigoare;
- 3) pregătirea și perfecționarea cadrelor;
- 4) asigurarea obligatorie a salariilor și a patrimoniului în conformitate cu legislația în vigoare;
- 5) verificarea, deservirea tehnică a aparatelor de măsurare și control;
- 6) servicii de comunicații;
- 7) asigurarea pazei, inclusiv a securității antiincendiară în conformitate cu legislația în vigoare;
- 8) alte cheltuieli necesare și justificate aferente activității reglementate a întreprinderii.

57. Pentru anul de bază, cheltuielile aferente întreținerii și exploatării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale, $CIEp_0$ și $CIEdf_0$, se determină reieșind din :

- 1) devizele de cheltuieli, prețurile minime de piață și contractelor încheiate cu terțe părți;
- 2) cheltuielile aferente întreținerii și exploatării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale efectiv utilizate în perioadele precedente de reglementare.

58. Pentru anii următori, în perioada de valabilitate a prezentei Metodologii, cheltuielile aferente întreținerii și exploatării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale sunt actualizate anual conform formulelor:

$$CIEp_j = CIEp_0 \times \prod_{i=1}^j 0,98 (1 + IPCM_j) \quad (22)$$

$$CIEdf_j = CIEdf_0 \times \prod_{i=1}^j 0,98 (1 + IPCM_j) \quad (23)$$

59. La calcularea cheltuielilor aferente întreținerii și exploatării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale nu se includ:

- 1) cheltuielile utilizate în scopuri administrative. Aceste cheltuieli sunt determinate în corespundere cu prevederile Secțiunii 7 a Capitolului III din prezenta Metodologie;
- 2) cheltuielile utilizate pentru subdiviziunile de comerț. Aceste cheltuieli sunt determinate în corespundere cu prevederile Secțiunii 6 a Capitolului III din prezenta Metodologie.

Secțiunea 6

Cheltuieli de distribuire

60. Cheltuielile de distribuire (CD_j) reprezintă cheltuielile aferente promovării și comercializării serviciilor reglementate. În cheltuielile de distribuire se includ cheltuielile, aferente subdiviziunilor comerciale ale întreprinderii și anume:

- 1) serviciile de marketing (cheltuielile ce țin de contractarea și facturarea energiei și apei de adaos, contractarea de combustibil, materiale, piese de schimb, reactive chimice și altele necesare pentru activitățile reglementate);
- 2) cheltuieli de publicitate (cheltuielile legate de informarea consumatorilor și publicului);
- 3) deplasările personalului;
- 4) servicii de comunicații;
- 5) asigurarea pazei, inclusiv a securității antiincendiară în conformitate cu legislația în vigoare;
- 6) întreținerea și reparația curentă a mijloacelor fixe aferente activității comerciale a întreprinderii;
- 7) valoarea, uzura și reparația obiectelor de mică valoare și scurtă durată;
- 8) cheltuieli poștale;
- 9) comisioanele achitate băncilor comerciale pentru colectarea plăților de la consumatori;
- 10) cheltuielile tipografice, pentru procurarea rechizitelor de birou;
- 11) cheltuielile pentru întreținerea transportului auto de serviciu;
- 12) alte cheltuieli necesare și justificate aferente activității reglementate a întreprinderii.

61. Pentru anul de bază, cheltuielile de distribuire, CD_0 , se determină reieșind din cheltuielile efectiv utilizate în perioadele precedente de reglementare cu respectarea principiului eficienței maxime la cheltuieli minime și necesare desfășurării activității reglementate.

62. Pentru anii următori, în perioada de valabilitate a prezentei Metodologii, cheltuielile de distribuire sunt actualizate anual conform formulei:

$$CD_j = CD_0 \times \prod_{i=1}^j 0,98 (1 + IPCM_j) \quad (24)$$

63. Cheltuielile aferente retribuirii muncii personalului subdiviziunilor comerciale nu se includ în cheltuieli de distribuire. Aceste cheltuieli sunt determinate în corespundere cu prevederile Secțiunii 3 a Capitolului III din prezenta Metodologie.

Secțiunea 7

Cheltuieli administrative

64. Cheltuielile administrative (CA_j) reprezintă cheltuielile justificate aferente activității aparatului de conducere, subdiviziunilor administrative ale întreprinderii, cheltuielile cu caracter administrativ și anume:

- 1) întreținerea și reparația curentă a mijloacelor fixe cu destinație administrativă;
- 2) valoarea, uzura și reparația obiectelor de mică valoare și scurtă durată;
- 3) cheltuielile poștale;
- 4) cheltuieli de întreținere și exploatare a mijloacelor de comunicare utilizate în scopuri administrative;
- 5) cheltuielile tipografice, pentru procurarea rechizitelor de birou, formularelor tipizate, etc.;
- 6) cheltuielile pentru paza obiectelor administrative și asigurarea securității antiincendiare;
- 7) cheltuielile pentru întreținerea transportului auto de serviciu, care se determină în baza actelor normative în vigoare;
- 8) cheltuielile pentru deplasările personalului;
- 9) cheltuieli pentru asigurarea obligatorie a personalului și a patrimoniului în conformitate cu legislația în vigoare;
- 10) cheltuielile pentru serviciile bancare;
- 11) cheltuielile pentru pregătirea și perfecționarea obligatorie a personalului;
- 12) procurarea literaturii speciale, actelor normative și instructive, abonarea la ediții speciale necesare în activitatea reglementată;
- 13) alte cheltuieli necesare și justificate aferente activității reglementate a întreprinderii.

65. Cheltuielile administrative se determină integral pe întreprindere și se alocă între activitățile desfășurate și reglementate proporțional cheltuielilor de retribuire a muncii a personalului nemijlocit încadrat în activitățile desfășurate.

66. Pentru anul de bază, cheltuielile administrative, CA_0 , se determină reieșind din cheltuielile efectiv utilizate în perioadele precedente de reglementare cu respectarea principiului eficienței maxime la cheltuieli minime și necesare desfășurării activității reglementate.

67. Pentru anii următori, în perioada de valabilitate a prezentei Metodologii, cheltuielile administrative sunt actualizate anual conform formulei:

$$CA_j = CA_0 \times \prod_{i=1}^j 0,98 (1 + IPCM_j) \quad (25)$$

68. Cheltuielile aferente retribuirii muncii personalului administrativ nu se includ în cheltuieli administrative. Aceste cheltuieli sunt determinate în corespundere cu prevederile Secțiunii 3 a Capitolului III din prezenta Metodologie.

Secțiunea 8

Stabilirea și actualizarea cheltuielilor de bază

69. Prețurile și tarifele reglementate sunt determinate reieșind din cheltuielile de bază aprobate de Agenție pentru o perioadă de 5 ani.

70. Pentru primul an de activitate licențiată, în termen de 3 luni după obținerea licenței, titularii de licență determină cheltuielile de bază și le prezintă Agenției spre examinare și aprobare. Cheltuielile de bază sunt determinate și actualizate în conformitate cu prevederile Secțiunilor 3-7 ale Capitolului III din prezenta Metodologie.

71. După expirarea termenului de valabilitate a cheltuielilor de bază aprobate, în termen de 3 luni, titularii de licență prezintă Agenției spre examinare și aprobare calculele noi ale cheltuielilor. Proiectul calculelor cheltuielilor de bază este realizat de către titularul de licență în conformitate cu prevederile prezentei Metodologii, cu reflectarea desfășurată a cheltuielilor efective incluse în cheltuielile de bază pentru anii precedenți (5 ani) și cu anexarea documentelor justificative care confirmă nivelul solicitat al cheltuielilor.

72. În cheltuielile de bază aferente activității de producere a energiei electrice și termice sunt incluse următoarele cheltuieli: materiale (CMp_j), aferente întreținerii și exploatării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale ($CIEp_j$), aferente retribuirii muncii ($CRMp_j$), administrative (CA_j).

73. În cheltuielile de bază aferente activității de distribuție și furnizare a energiei termice sunt incluse următoarele cheltuieli: materiale ($CMdf_j$), aferente întreținerii și exploatării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale ($CIEdf_j$), aferente retribuirii muncii ($CRMdf_j$), de distribuire (CD_j), administrative (CA_j).

74. Cheltuielile materiale și cele aferente întreținerii și exploatării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale, în mărimea acceptată în scopuri tarifare, vor fi utilizate conform destinației în corespundere cu prevederile prezentei Metodologii. În cazul când titularul de licență va utiliza aceste mijloace în alte scopuri, Agenția va diminua venitul reglementat pentru anul următor, în cuantumul mijloacelor neutilizate conform destinației.

Secțiunea 9

Alte cheltuieli ale activității operaționale

75. Alte cheltuieli ale activității operaționale (AC_j) cuprind:

1) impozite, taxe, plățile regulatorii și alte plăți obligatorii aferente activității reglementate (ITR_j), cu excepția celor recuperabile și impozitului pe venit. Întru excluderea dublării, la calcularea prețurilor și tarifelor aceste cheltuieli nu se includ în alte componente tarifare;

2) alocația pentru fondul de rulment (CFR_j). Alocația pentru fondul de rulment este destinată plăților dobânzilor pentru creditele bancare primite pe termen scurt în scopul acoperirii obligațiilor financiare pe termen scurt ale întreprinderii, aferente procurării resurselor energetice primare ca rezultat al diferenței de timp dintre regimul de facturare-achitare a serviciilor reglementate aplicate față de consumatori și regimul de plăți pentru gazele naturale, energie electrică, apă, (cu excepția procurărilor de materiale de filtrare, reactive chimice) procurate în conformitate cu contractele semnate cu furnizorii și datele efective de facturare.

76. La determinarea prețurilor și tarifelor pentru fiecare an de reglementare, alte cheltuieli ale activității operaționale se determină după cum urmează:

$$AC_j = ITR_j + CFR_j \quad (26)$$

Alocația pentru fondul de rulment se determină conform formulei:

$$CFR_j = \frac{\alpha}{365} \times CRE_j \times RDb_j \quad (27)$$

unde :

α - necesitatea fondului de rulment în anul „j”, exprimat în zile de facturări anuale. Prin prezenta Metodologie se stabilește $\alpha= 15$ zile.

CRE_j - cheltuielile aferente procurării resurselor energetice primare, cu excepția cheltuielilor privind utilizarea materialelor de filtrare și reactivelor chimice;

RDb_j – rata medie ponderată a dobânzilor la creditele noi acordate în monedă națională pentru persoanele juridice pe un termen de până la 12 luni stabilită de Banca Națională a Moldovei.

77. La ajustarea prețurilor și tarifelor, alte cheltuieli ale activității operaționale se aplică la nivelul cheltuielilor determinate la actualizarea prețurilor și tarifelor pentru anul „j-1”.

78. Alte cheltuieli ale activității operaționale actualizate, sunt determinate în corespundere cu prevederile prezentei Secțiunii, reieșind din datele efectiv înregistrate în anul „j-1” care sunt necesare și justificate..

79. Mijloacele financiare în mărimea alocației pentru fondul de rulment incluse în tarif, vor fi utilizate de titularul de licență doar în scopul prevăzut la punctul 75 al prezentei Metodologii. În cazul utilizării acestor mijloace în alte scopuri, Agenția va diminua venitul total reglementat pentru anul următor, în cuantumul mijloacelor neutilizate.

Secțiunea 10

Determinarea pierderilor excepționale

80. Pierderile excepționale (*PE*) se determină în cazul calamităților naturale care au condus la suportarea de către întreprinderi a unor pierderi reale, confirmate de organele abilitate și care conform standardelor naționale de contabilitate se includ în cheltuieli. În aceste cazuri, în tarif se includ doar cheltuielile coordonate cu Agenția, care sunt justificate și nu sunt recuperate de către întreprindere din alte surse (asigurări, recuperate de stat, donații etc.).

81. Pierderile excepționale din anul „j”, cu excepția celor capitalizate, acceptate în scopuri tarifare, vor fi incluse la determinarea prețurilor și tarifelor pentru anul „j” conform prevederilor Secțiunilor 1-4 ale Capitolului VI din prezenta Metodologie.

82. Pierderile excepționale acceptate, care au fost capitalizate, vor fi incluse în scopuri tarifare și recuperate similar investițiilor.

Capitolul IV

Planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor

Secțiunea 1

Clasificarea investițiilor

83. Prezenta Metodologie în cauză stabilește următoarele categorii de investiții, care pot fi incluse în planul anual de investiții elaborat de titularul de licență, după cum urmează:

Categoria A: Investiții în construcția de noi rețele termice și noi capacități de producere;

Categoria B: Investiții în rețele termice și capacități de producere existente (reconstrucție, modernizare și re tehnologizare, efectuarea reparațiilor capitale a rețelelor, a instalațiilor de producere);

Categoria C: Investiții în mijloace de transport, mașini, mecanisme, utilaje mecanice;

Categoria D: Investiții în echipamente de măsurare, aparate de control și diagnostică, inclusiv aferente rețelelor termice;

Categoria E: Investiții în clădiri și construcții, inclusiv aferente rețelelor termice;

Categoria F: Investiții în tehnică de calcul, telecomunicații;

Categoria G: Investiții în imobilizări necorporale (programe, licențe etc.);

Categoria H: Alte investiții legate de activitatea licențiată.

Secțiunea 2

Procedura de planificare și de prezentare a planului anual de investiții

84. Planul anual de investiții este elaborat de către titularul de licență, în corespundere cu planul de perspectivă privind extinderea și dezvoltarea rețelelor termice (în continuare – plan de dezvoltare), ținând cont de informația actualizată privind starea, gradul de uzură a mijloacelor fixe existente, cât și de obligațiile titularului de licență de a desfășura activitatea reglementată, la costuri minime și eficiență maximă.

85. Titularii de licență pentru distribuția energiei termice, în termen de cel mult 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei Metodologii, vor elabora și vor prezenta Agenției planurile de dezvoltare pentru următorii 3 ani.

Planul anual de investiții va cuprinde numai investițiile obligatorii, necesare și/sau eficiente, detaliat pe proiecte de investiții ce urmează a fi realizate.

Înainte de includerea unui proiect în planul anual de investiții, titularul de licență este obligat să-l evalueze conform criteriilor Secțiunii 3 a Capitolului IV din prezenta Metodologie.

Titularii de licență care dețin o singură licență pentru activitatea de producere, distribuție și furnizare a energiei termice, elaborează planul anual de investiții, pe compartimente, pentru fiecare gen de activitate licențiată de Agenție.

86. Planul anual de investiții se prezintă Agenției spre examinare și aprobare și include:

1) toate proiectele de investiții aferente activității reglementate, pe care titularul de licență planifică să le realizeze în anul calendaristic următor;

2) nota informativă cu argumente motivate și întemeiate a fiecărui proiect, privind obiectivele planului de investiții;

3) sursa de finanțare și calculele impactului planului anual de investiții asupra tarifelor/prețurilor reglementate la energia electrică și la energia termică. Impactul planului anual de investiții se calculează ca suma totală a amortizării și a rentabilității investițiilor raportată la volumele/cantitățile estimate. Pentru calculul rentabilității se va utiliza rata de rentabilitate aplicată în tariful/prețul în vigoare în corespundere cu criteriile Secțiunii 2 a Capitolului V din prezenta Metodologie.

87. Planul anual de investiții se prezintă pe suport de hârtie, semnat de administrator/conducător, cu prezentarea concomitentă a Planului în format electronic Excel.

88. Termenul limită pentru prezentarea planului anual de investiții pentru anul următor este de 1 decembrie.

89. În cazul în care se planifică realizarea lucrărilor la un proiect de investiții, pe parcursul a 2 sau mai mulți ani, titularul de licență menționează acest fapt în planul anual de investiții indicând perioada de realizare și costul acestuia, inclusiv partea investițiilor, care revine pentru anul calendaristic următor.

90. Planul anual de investiții se compune din proiecte de investiții, pe fiecare categorie de investiții, care corespunde criteriilor de evaluare stabilite la punctul 97 din prezenta Metodologie.

91. Pentru fiecare proiect de investiții, evaluat ca investiție *obligatorie și/sau necesară*, inclus în planul anual de investiții, titularul de licență prezintă următoarele informații și date:

- 1) categoria de investiții, denumirea și caracteristicile proiectului de investiții;
- 2) amplasarea proiectului de investiții (adresa);
- 3) cantitatea;
- 4) valoarea estimată a proiectului de investiții, mii lei (fără TVA);
- 5) perioada de realizare, ani;
- 6) criteriul de evaluare corespunzător (conform punctului 97 din prezenta Metodologie);
- 7) obiectivele și după caz rezultatele ce vor fi obținute în urma realizării proiectului de investiții;
- 8) sursa de finanțare;
- 9) partea proiectului multianual de investiții nefinalizată, efectuată până la 31 decembrie a anului (j-1): cantitate; valoare, mii lei (fără TVA);
- 10) investiții planificate pentru anul (j): cantitate; valoare, mii lei (fără TVA);
- 11) durata de utilizare a obiectului de investiții, ani;
- 12) amortizarea anuală estimată ce ar rezulta în urma realizării proiectului de investiții, mii lei.

92. Pentru fiecare proiect de investiții, evaluat ca investiție *eficientă*, inclus în planul anual de investiții, titularul de licență prezintă următoarele informații și date:

- 1) categoria de investiții, denumirea și caracteristicile proiectului de investiții;
- 2) amplasarea proiectului de investiții (adresa);
- 3) cantitatea;
- 4) valoarea estimată a proiectului de investiție, mii lei (fără TVA);
- 5) perioada de realizare, ani;
- 6) criteriul de evaluare corespunzător (conform punctului 97 din prezenta Metodologie);
- 7) obiectivele și rezultatele ce vor fi obținute în urma realizării proiectului de investiții;
- 8) sursa de finanțare;
- 9) partea proiectului multianual de investiții nefinalizată, efectuată până la 31 decembrie a anului (j-1) cantitate; valoare, mii lei (fără TVA);
- 10) investiții planificate pentru anul (j): cantitate; valoare, mii lei (fără TVA);
- 11) durata de utilizare a obiectului de investiții, ani;
- 12) amortizarea anuală estimată ce ar rezulta în urma realizării proiectului de investiții, mii lei;

13) costurile de exploatare estimate pentru anul „j” în cazul în care proiectul de investiții nu se va implementa – Ex^0_j . La determinarea acestor costuri sunt reflectate datele efective pentru cel puțin 5 ani;

14) costurile de exploatare estimate pentru anul „j” în cazul în care proiectul de investiții va fi implementat – Ex^1_j ;

15) suma argumentată și întemeiată a efectelor economice medii anuale estimate de-a lungul duratei de utilizare ale proiectului de investiții.

93. La determinarea *efectelor economice* medii anuale estimate se ia în considerație, după caz, volumul/cantitatea energiei produse și respectiv contravaloarea serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice livrate consumatorilor finali, în funcție de numărul consumatorilor noi, îmbunătățirea calității serviciilor prestate, reducerea cheltuielilor de exploatare și de întreținere, reducerea pierderilor în rețelele termice, reducerea cheltuielilor cu personalul, reducerea cheltuielilor pentru procurarea combustibilului utilizat etc., mii lei.

94. Eficiența investițiilor se determină prin utilizarea următoarei inegalități:

$$I < \sum_{j=1}^{j_u} EE_j \quad (28)$$

unde:

I – valoarea estimată a investiției;

EE_j – efectul economic estimat al anului „ j ”, care se determină conform formulei:

$$EE_j = Ex_j^0 - Ex_j^1 \quad (29)$$

unde:

Ex_j^0 – costurile de exploatare estimate pentru anul „ j ” în cazul în care proiectul de investiții nu se va implementa. La determinarea acestor costuri sunt reflectate datele efective pentru cel puțin 5 ani;

Ex_j^1 – costurile de exploatare estimate pentru anul „ j ” în cazul în care proiectul de investiții va fi implementat;

j_u – ultimul an al duratei de utilizare a obiectului de investiții.

95. Titularul de licență prezintă calculele detaliate ale costurilor de exploatare medii anuale estimate, precum și ale efectelor economice pentru proiectele de investiții respective, inclusiv datele inițiale de calcul.

96. Durata de utilizare a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale nu poate fi mai mică decât durata de funcționare stabilită în Catalog.

Secțiunea 3

Evaluarea proiectelor de investiții

97. Proiectele de investiții incluse de titularul de licență în planul anual de investiții sunt evaluate în baza următoarelor criterii.

1) *Eficiența*. Evaluarea proiectului în baza criteriului de „eficiență” se va efectua în baza valorii efectelor economice medii anuale estimate. Proiectul este considerat eficient cu condiția că suma efectelor economice anuale, estimate de-a lungul duratei de utilizare a obiectului de investiții, este mai mare decât valoarea totală a investiției.

2) *Obligativitatea*. Prin evaluarea proiectului după criteriul de „obligativitate” se subînțelege indicarea temeiului legal, care obligă titularul de licență să realizeze un anumit proiect de investiții.

3) *Necesitatea*. Prin evaluarea proiectului după criteriul de „necesitate” se subînțelege demonstrarea de către titularul de licență a influenței proiectului de investiții asupra fiabilității și securității în funcționare a sistemului, a continuității livrării energiei termice consumatorilor, majorării numărului de consumatori și îndeplinirii de către titularii de licență a obligațiilor stabilite de lege, inclusiv analiza tehnică a proiectului de investiții prin care se demonstrează că parametrii

tehnică sunt suficienți și necesari întru atingerea obiectivului stabilit la realizarea proiectului de investiții.

98. Proiectele de investiții din *Categoria A* se includ în Planul anual de investiții, doar dacă titularul de licență demonstrează că sunt *obligatorii, necesare* sau *eficiente*.

99. Proiectele de investiții din *Categoria B* se includ în Planul anual de investiții, doar dacă titularul de licență demonstrează că sunt investiții *necesare* sau *obligatorii*.

100. Investițiile din *Categoria C* se acceptă și se includ în Planul anual de investiții, doar cu condiția că titularul de licență demonstrează că sunt investiții *eficiente și/sau necesare*. Titularul de licență este obligat să prezinte calculele efectelor de la reducerea consumului de combustibil și, respectiv, a costurilor și îmbunătățirea altor caracteristici ale mijloacelor de transport, mașinilor și mecanismelor, utilajelor mecanice ce se preconizează a fi procurate în raport cu utilizarea mijloacelor de transport, mașinilor și mecanismelor, utilajelor mecanice existente. Mijloacele de transport, mașinile și mecanismele, utilajele mecanice ce urmează a fi procurate trebuie să satisfacă necesitățile minime și obiective ale titularului de licență pentru desfășurarea activității reglementate în termenele stabilite de lege și condițiile licenței.

101. Proiectele de investiții din *categoria D* se includ în Planul anual de investiții, doar cu condiția că titularul de licență demonstrează că sunt *necesare, obligatorii* sau *eficiente*.

102. Proiectele de investiții din *Categoria E* se includ în Planul anual de investiții, doar cu condiția că titularul de licență demonstrează că aceste proiecte de investiții sunt *obligatorii, necesare* sau *eficiente*, după caz. În cazul investițiilor în construcția noilor clădiri administrative titularul de licență urmează să demonstreze că aceste proiecte de investiții sunt investiții *eficiente*. În caz contrar proiectele de investiții respective nu se includ în planul anual de investiții.

103. Proiectele de investiții din *Categoria F* se includ în Planul anual de investiții, doar cu condiția că titularul de licență demonstrează că aceste proiecte sunt *necesare și eficiente*. Performanțele tehnicii de calcul și a echipamentului de telecomunicații ce urmează a fi procurat trebuie să satisfacă necesitățile titularului de licență în scopul desfășurării activității reglementate. În cazul în care titularul de licență nu demonstrează că tehnica de calcul, echipamentul de telecomunicații este necesar în scopul desfășurării eficiente a activității reglementate la cheltuieli minime, sau se demonstrează că fără echipamentul respectiv titularul de licență poate desfășura activitatea reglementată conform condițiilor licenței, atunci astfel de proiecte de investiții nu se includ în planul anual de investiții. Pentru orice proiect de investiții în tehnică de calcul și echipament de telecomunicații, care nu au fost disponibile la titularul de licență anterior și titularul de licență consideră că sunt necesare în activitatea desfășurată, el urmează să demonstreze *eficiența* acestor investiții. În caz contrar, proiectele de investiții respective nu se includ în Planul anual de investiții.

104. Proiectele de investiții din *Categoria G* se includ în Planul anual de investiții dacă se demonstrează că sunt *obligatorii*. Proiectele de investiții în imobilizări necorporale, care nu sunt obligatorii, pot fi incluse în Planul anual de investiții, numai în cazul în care se demonstrează că astfel de proiecte de investiții sunt investiții *eficiente*.

105. Proiectele de investiții din *Categoria H* constituie acele proiecte de investiții, aferente activității reglementate, care nu sunt incluse în Categoriile de investiții A – G, pe care titularul de licență intenționează să le includă în Planul anual de investiții. Pentru astfel de proiecte de investiții titularul de licență urmează să demonstreze *eficiența* sau *obligativitatea* lor.

106. Proiectele de investiții realizarea cărora duce exclusiv la reducerea consumului tehnologic și/sau al pierderilor de energie termică în rețele se includ în Planul anual de investiții după ce se demonstrează că investițiile respective sunt investiții *eficiente*.

Secțiunea 4

Aprobarea planului anual de investiții

107. Agenția examinează fiecare proiect de investiții, inclus în Planul anual de investiții și stabilește dacă proiectul de investiții este argumentat în conformitate cu prevederile prezentei Metodologii.

108. Agenția va aproba Planul anual de investiții prezentat de titularul de licență, reieșind din informația prezentată de titularul de licență, până la *31 decembrie*, cu posibilitatea extinderii termenului de examinare cu cel mult o lună. Planul anual de investiții prezentat cu încălcarea prevederilor punctului 88 nu se examinează. Proiectele incluse în Planul de investiții, dar neargumentate în Nota informativă sau care nu corespund cerințelor prevăzute de prezenta Metodologie, Agenția este în drept să le respingă, fără a mai solicita titularului de licență informații sau explicații suplimentare.

109. Planul anual de investiții se aprobă pentru fiecare gen de activitate licențiată, pe categoriile de investiții indicate la punctul 83, prin Hotărârea Consiliului de administrație al Agenției, care se publică pe pagina electronică a Agenției. Hotărârea respectivă va include valoarea totală a investițiilor aprobate, iar în Anexă se va indica valoarea investițiilor, pe categorii de investiții. În termen de 10 zile lucrătoare, de la momentul aprobării de către Consiliul de administrație al ANRE a Planului de investiții, copia Hotărârii menționate se expediază titularului de licență.

110. Pentru fiecare proiect de investiții, neacceptat în Planul anual de investiții, Agenția prezintă titularului de licență, prin scrisoare de însoțire, motivul neacceptării, conform prevederilor prezentei Metodologii.

111. După aprobarea Planului de investiții de către Agenție, titularul de licență este obligat să-l publice pe pagina sa electronică, în termen de 10 zile din momentul recepționării Hotărârii Consiliului de administrație al ANRE. Planul anual de investiții se publică detaliat pe proiecte de investiții, care urmează să fie realizate în anul respectiv.

Secțiunea 5

Modificarea planului anual de investiții

112. Titularul de licență, pe parcursul anului, este în drept să depună la Agenție nu mai mult de două solicitări de modificare a Planului anual de investiții aprobat, termenul limită fiind – *1 noiembrie*.

113. În solicitarea privind modificarea Planului anual de investiții se prezintă argumentarea necesității modificării. Argumentarea necesității modificării Planului anual de investiții se efectuează în conformitate cu prevederile prezentei Metodologii.

114. Agenția examinează solicitarea privind modificarea Planului anual de investiții și o aprobă, după caz, prin emiterea Hotărârii de modificare a Planului anual de investiții în termen de 30 zile calendaristice. Un exemplar al Hotărârii respective se expediază titularului de licență în care se include valoarea totală a investițiilor acceptate spre modificare și valoarea investițiilor pe categorii de investiții.

115. La examinarea modificărilor la Planul anual de investiții se aplică aceleași criterii stabilite în Capitolul IV din prezenta Metodologie.

Secțiunea 6

Raportul privind realizarea planului anual de investiții

116. Titularul de licență prezintă, anual, Agenției raportul privind realizarea Planului de dezvoltare și a Planului de investiții pentru anul precedent. Termenul limită de prezentare a raportului menționat, este data de 1 martie.

117. Titularii de licență care dețin o singură licență pentru activitatea de producere, distribuție și furnizare a energiei termice, prezintă Planul anual de investiții realizat pe compartimente, pentru fiecare gen de activitate licențiată de Agenție..

118. În raportul privind realizarea Planului de investiții pentru anul precedent, se reflectă numai proiectele de investiții prevăzute în Planul anual de investiții aprobat de Agenție și obiectele de investiții realizate efectiv și date în exploatare. Raportul este însoțit de o *notă informativă* privind realizarea Planului anual de investiții, inclusiv obiectivele realizate și calculele impactului investițiilor realizate asupra prețurilor și tarifelor reglementate la energia electrică și la energia termică livrată consumatorilor.

119. Impactul investițiilor realizate se calculează ca suma totală a amortizării și a rentabilității la investiții, raportată la volumele/cantitățile efective. La calculul rentabilității se va utiliza rata de rentabilitate, aplicată în tariful/prețul în vigoare.

120. Pentru fiecare obiect de investiții, inclus în Raportul privind realizarea Planului anual de investiții pentru anul precedent, titularul de licență prezintă următoarele informații și date:

- 1) categoria de investiții, denumirea și caracteristicile proiectelor de investiții;
- 2) amplasarea proiectului de investiții, adresa;
- 3) partea proiectului multianual de investiții nefinalizată efectuată până la 31 decembrie a anului (j-1): cantitate; valoarea proiectului de investiții, lei (fără TVA);
- 4) valoarea cheltuielilor aferente retribuirii muncii capitalizate și incluse în proiectul de investiții, lei (fără TVA);
- 5) obiectivele și rezultatele proiectului de investiții, incluse în plan și realizate efectiv, precum și criteriul de evaluare;
- 6) investiții efectuate în anul (j) în proiectul de investiții: cantitatea – inclusă în plan și efectiv realizată; valoarea – inclusă în plan și efectiv realizată, lei (fără TVA);
- 7) obiectul de investiții (puse în funcțiune): cantitatea – inclusă în plan și efectiv realizată; valoarea proiectului de investiții – inclusă în plan și efectiv realizată, lei (fără TVA);
- 8) codul mijlocului fix sau activului nematerial conform Catalogului;
- 9) durata de utilizare a mijlocului fix sau activului nematerial reflectată în ani conform Catalogului. În cazul extinderii duratei de utilizare existente, se indică și numărul de luni de extindere suplimentară;
- 10) numărul documentului, data, luna, anul recepției/dării în exploatare/punerii în funcțiune;
- 11) numerele de inventar ale obiectelor de investiții (în detalii);
- 12) amortizarea anuală aferentă investiției și amortizarea calculată pentru anul dării în exploatare, lei;
- 13) costurile de exploatare estimate pentru anul „j”, în cazul în care obiectul de investiții nu s-ar fi implementat – Ex^0_j , mii lei (pentru obiectele justificate conform criteriului eficienței);
- 14) costurile de exploatare estimate pentru anul „j”, urmare a implementării obiectului de investiții – Ex^1_j , mii lei (pentru obiectele justificate conform criteriului eficienței);
- 15) suma efectelor economice medii anuale, estimate de-a lungul duratei de utilizare a obiectului de investiții, mii lei (pentru obiectele justificate conform criteriului eficienței).

La determinarea efectelor economice medii anuale estimate, se ia în considerație, după caz, volumul/cantitatea energiei produse și respectiv contravaloarea serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice livrate consumatorilor finali, în funcție de numărul consumatorilor noi, îmbunătățirea calității serviciilor prestate, reducerea cheltuielilor de exploatare și de întreținere, reducerea pierderilor în rețele, reducerea cheltuielilor cu personalul, reducerea cheltuielilor de combustibil utilizat etc., mii lei.;

16) sursa de finanțare;
17) nota de argumentare privind diferențele dintre valoarea investiției aprobate și cea efectiv realizată.

121. Investițiile efectuate separat pe parcursul anului de gestiune, dar raportate la același număr de inventar, vor fi reflectate într-o singură poziție.

122. Titularul de licență prezintă pentru investițiile efectuate conform punctului 92 din prezenta Metodologie, calculele detaliate ale cheltuielilor medii anuale de exploatare și de întreținere, precum și ale efectelor economice pentru obiectele de investiții respective, inclusiv datele inițiale de calcul.

123. Agenția examinează Raportul privind realizarea Planului anual de investiții pentru anul precedent și aprobă, în scopuri tarifare, valoarea și amortizarea investițiilor realizate. Raportul privind realizarea planului anual de investiții pentru anul precedent se examinează doar în condițiile în care titularul de licență a prezentat Raportul anual de activitate al întreprinderii.

124. Agenția este în drept să verifice pe teren existența obiectelor de investiții, incluse de titularul de licență în Raportul privind realizarea Planului anual de investiții.

125. În situația în care valoarea realizată a unei investiții depășește valoarea aprobată de Agenție în Planul anual de investiții, Agenția va recunoaște în scopuri tarifare doar valoarea investiției aprobate, ținând cont de indicii de prețului de consum pentru Republica Moldova în anul respectiv, cât și de documentele justificative corespunzătoare.

126. Obiectele de investiții realizate pentru restabilirea rețelelor în urma calamităților naturale, pentru executarea prescripțiilor organelor abilitate, cât și pentru soluționarea petițiilor consumatorilor în condițiile și termenele stabilite de regulamentele Agenției, se includ separat în Raportul privind realizarea Planului anual de investiții. Realizarea acestor investiții se justifică separat de către titularul de licență, indicând adresele și timpul când au avut loc calamitățile naturale respective cu prezentarea justificărilor necesare.

127. Raportul privind realizarea Planului anual de investiții se prezintă pe suport de hârtie, semnat de administrator/conducător, cu prezentarea concomitentă a Raportului în format electronic Excel.

128. Proiectele de investiții, incluse în Planul anual de investiții, aprobat de Agenție, ce nu au fost realizate, pot fi incluse de titularul de licență în Planul anual de investiții pentru anul calendaristic următor, dar nu mai mult de doi ani consecutiv, cu excepția investițiilor din categoriile A și B.

Secțiunea 7

Includerea valorii investițiilor aprobate în scopuri tarifare

129. Investițiile aprobate de Agenție se includ în calculul tarifelor/prețurilor, conform criteriilor Secțiunii 2 a Capitolului III și Capitolului V din prezenta Metodologie.

130. Agenția este în drept să nu accepte proiectele investiționale în următoarele cazuri:

- 1) proiectul investițional nu corespunde tuturor cerințelor prezentei Metodologii;
- 2) investițiile nu țin de activitatea reglementată;
- 3) lucrările/procurările prevăzute nu țin de investiții și urmează a fi raportate la cheltuieli, reparații curente;
- 4) investițiile nu trebuie să fie finanțate de operator sau trebuie să fie recuperate de la terțe părți în modul stabilit;
- 5) investițiile, care nu sunt strict necesare, nu dau avantaj economic și duc doar la majorarea costurilor titularului de licență.

131. Agenția nu va accepta în scopuri tarifare următoarele investiții, sau componente investiționale efectuate:

- 1) investiții care nu au fost aprobate de Agenție;
- 2) valoarea nejustificată a investițiilor, depistată în rezultatul controlului sau monitorizării activității reglementate;
- 3) cheltuielile titularului de licență, pentru lucrările de restabilire a obiectelor deteriorate de terțe părți, care urmează a fi recuperate benevol de partea terță sau prin adresarea titularului de licență în instanța de judecată;
- 4) cheltuielile aferente retribuirii muncii capitalizate. Aceste cheltuieli se includ în scopuri tarifare în corespundere cu prevederile Secțiunii 3 a Capitolului III din prezenta Metodologie;
- 5) finanțate de către terți, inclusiv bugetele de stat și locale, din granturi sau donații.

132. În cazul în care la justificarea Planurilor anuale de investiții, titularii de licențe vor indica, că în urma realizării proiectelor de investiții se vor reduce cheltuielile de întreținere și exploatare, cheltuielile cu personalul, cheltuielile materiale, cheltuielile de distribuție și administrative, la stabilirea cheltuielilor de bază pentru următoarea perioadă de reglementare, cheltuielile de bază vor fi diminuate cu valoarea reducerii de cheltuieli indicată la argumentarea proiectului de investiții.

133. Titularii de licență se invită la ședințele Consiliului de administrație al Agenției, privind aprobarea Planurilor anuale de investiții, de modificare a Planurilor anuale de investiții sau de aprobare în scopuri tarifare a investițiilor efectiv realizate. În cadrul acestor ședințe titularii de licență au posibilitatea de a-și argumenta și susține poziția, referitoare la problema examinată.

Capitolul V

Determinarea rentabilității

Secțiunea 1

Principiile determinării rentabilității

134. Prezenta Metodologie prevede stabilirea unui nivel rezonabil de rentabilitate la mijloacele fixe și immobilizările necorporale investite.

135. Principiile aplicate la determinarea rentabilității reglementate sunt:

- 1) baza de calcul a rentabilității reglementate reprezintă mijloacele fixe și immobilizările necorporale, date în exploatare în urma investițiilor aprobate de Agenție și amortizarea aferentă acestora;
- 2) valoarea inițială a investițiilor și amortizării aprobate nu poate fi modificată;
- 3) rentabilitatea aferentă obiectului de investiții, se calculează până la amortizarea integrală a acesteia;
- 4) în calculul rentabilității nu se includ investițiile aferente mijloacelor fixe și immobilizărilor necorporale reflectate la ieșiri în evidența contabilă.

Secțiunea 2

Metoda de determinare a rentabilității reglementate

136. Rentabilitatea reglementată pentru anul „j” se determină conform formulei:

$$R_j = VNA_{nj} \times R_{rnj} \quad (30)$$

unde:

VNA_{nj} – valoarea netă a investițiilor realizate și aprobate de Agenție, începând cu primul an de activitate licențiată și până la începutul anului „j”:

$$VNA_{nj} = \sum_{j=1}^n IA_{j-1} - AA_{nj-1} \quad (31)$$

unde:

IA_j - valoarea anuală a investițiilor aprobate de Agenție;

AA_{nj-1} – amortizarea acumulată a mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale aferentă investițiilor aprobate începând cu primul an de activitate licențiată și până la începutul anului „j”;

R_{rnj} – rata de rentabilitate a investițiilor în anul „j”. Această rată de rentabilitate se determină anual conform metodei costului mediu ponderat al capitalului (Weighted Average Cost of Capital – WACC). Astfel:

$$R_{rnj} = WACC = \frac{Re}{(1-t)} \times \frac{E}{(E+D)} + R_d \times \frac{D}{(E+D)} \quad (32)$$

unde:

Re – costul capitalului propriu (%) reprezintă rata minimă de rentabilitate pe care trebuie să o realizeze întreprinderea pentru atragerea investițiilor acționarilor, care se determină conform formulei:

$$Re = rf + rt \quad (33)$$

unde:

rf – rata de rentabilitate lipsită de risc, %. Această rată se determină anual în baza ratelor lipsite de risc ale bonurilor de tezaur din SUA cu o maturitate de peste 10 ani conform datelor statistice publicate de BLOOMBERG;

rt – rata de risc caracteristică Republicii Moldova. Rata de risc pentru Moldova va fi aplicată la nivel de 6,75%. În anul în care, conform publicațiilor statistice ale DAMODARAN, rata de risc pentru Moldova va fi mai mică decât cea indicată mai sus, se va aplica rata publicată;

E – capitalul propriu al întreprinderii;

D – capitalul împrumutat de întreprindere.

Metodologia prevede că structura investițiilor efectuate trebuie să fie la nivel de 35% din surse proprii și 65% din împrumuturi.

În acest caz $\frac{E}{(E+D)}$ este egal cu 0,35, iar $\frac{D}{(E+D)}$ este egal cu 0,65;

t – rata impozitului pe venit aplicată operatorului;

R_d – costul capitalului împrumutat, se va determina anual ca media calculată pe baza dobânzii curente a unui împrumut eficient și bine gestionat pe piața de capital națională și internațională relevantă. Valoarea acestuia corespunde ratei medii la creditele acordate în valută

străină în anul precedent anului calculării tarifului, publicate de Banca Națională a Moldovei la compartimentul: Statistica monetară, Ratele medii ale dobânzilor, Rata medie la creditele acordate în valută străină/persoane juridice/ peste 12 luni.

Capitolul VI

Determinarea prețurilor și tarifelor

Secțiunea 1

Determinarea prețului pentru energia electrică produsă și tarifului pentru producerea energiei termice în regim de cogenerare

137. Prețul pentru energia electrică produsă și tariful pentru producerea energiei termice în regim de cogenerare se determină în baza formulei:

$$TP_j = \frac{VP_j + Cc_{j-1}}{ELP_j} = \frac{(CRP_j + PE_j + R_j) + Cc_{j-1}}{ELP_j} \quad (34)$$

unde:

TP_j – prețul pentru energia electrică produsă, care se stabilește pentru 1kWh sau tariful la producerea energiei termice, care se stabilește pentru 1 Gcal;

VP_j – venitul reglementat al titularilor de licență pentru producerea energiei electrice sau termice necesar de a fi obținut în anul „j”;

CRP_j – costul total reglementat al titularului de licență pentru producerea energiei electrice și termice, determinat conform cerințelor Secțiunii 1 a Capitolului II din prezenta Metodologie;

PE_j – cheltuieli privind pierderile excepționale care se determină în corespundere cu cerințele Secțiunii 10 a Capitolului III din prezenta Metodologie;

R_j – rentabilitatea reglementată, determinată conform prevederilor Capitolului V din prezenta Metodologie;

Cc_{j-1} – componenta de corectare a venitului reglementat a titularului de licență, determinată pentru perioada precedentă de reglementare;

ELP_j – livrările utile aferente anului „j”.

138. Pentru titularii de licență care dețin mai multe surse de producere a energiei în regim de cogenerare, sau dețin și alte surse de producere, venitul reglementat al titularilor de licență va fi calculat separat pentru fiecare sursă de producere în regim de cogenerare, reieșind din parametrii tehnici din Programul de producere, coordonat cu Agenția.

Secțiunea 2

Determinarea tarifului pentru producerea energiei termice de centralele termice

139. Tariful pentru producerea energiei termice la centralele termice se determină în baza formulei:

$$TP_j = \frac{VP_j + Cc_{j-1}}{ELp_j} = \frac{(CRP_j + PE_j + R_j) + Cc_{j-1}}{ELp_j} \quad (35)$$

unde:

TP_j – tariful pentru producerea energiei termice, care se stabilește pentru 1 Gcal;
 VP_j – venitul reglementat al titularilor de licență pentru producerea energiei termice necesar de a fi obținut în anul „j”;
 CRP_j – costul total reglementat al titularului de licență pentru producerea energiei termice, determinat conform cerințelor Secțiunii 1 a Capitolului II din prezenta Metodologie;
 PE_j – cheltuieli privind pierderile excepționale care se determină în corespundere cu cerințelor Secțiunii 10 a Capitolului III din prezenta Metodologie;
 R_j – rentabilitatea reglementată, determinată conform prevederilor Capitolului V din prezenta Metodologie;
 Cc_{j-1} – componenta de corectare a venitului reglementat a titularului de licență, determinată pentru perioada precedentă de reglementare;
 ELp_j – livrările utile aferente anului „j”.

Secțiunea 3

Determinarea tarifului pentru serviciul de distribuție și furnizare a energiei termice, inclusiv pentru apa caldă menajeră

140. Tariful pentru energia termică distribuită și furnizată, inclusiv pentru apa caldă menajeră, se determină conform formulei:

$$TDF_j = \frac{VDF_j + Cc_{j-1}}{ELdf_j} = \frac{(CDF_j + PE_j + R_j) + Cc_{j-1}}{ELdf_j} \quad (36)$$

$$ELdf_j = EP_j - PT_j \quad (37)$$

unde:

TDF_j – tariful la distribuția și furnizarea energiei termice, care se stabilește pentru 1 Gcal;
 VDF_j – venitul reglementat al titularilor de licență pentru distribuția și furnizarea energiei termice necesar de a fi obținut în anul „j”;
 CDF_j – costul total reglementat al titularului de licență pentru distribuția și furnizarea energiei termice, inclusiv pentru apa caldă menajeră, determinat conform cerințelor Secțiunii 3 a Capitolului II din prezenta Metodologie;
 PE_j – cheltuieli privind pierderile excepționale care se determină în corespundere cu cerințele Secțiunii 10 a Capitolului III din prezenta Metodologie;
 R_j – rentabilitatea reglementată, determinată conform prevederilor Capitolului V din prezenta Metodologie;
 Cc_{j-1} – componenta de corectare a venitului reglementat a titularului de licență, determinată pentru perioada precedentă de reglementare;
 $ELdf_j$ – livrările utile aferente anului „j”;
 EP_j – volumul de energie termică procurat în anul „j”;
 PT_j – consumul tehnologic și pierderile în anul „j”, aprobate de Agenție în corespundere cu Metodologia cu privire la determinarea valorilor normative a pierderilor de energie termică, de agent termic și a valorilor indicilor normativi de funcționare a rețelelor termice cu apă (în continuare Metodologia cu privire la pierderi). În tariful pentru serviciul de distribuție și furnizare a energiei termice nu se includ și nu se iau în calcul pierderile supranormative. La ajustarea tarifului, nivelul pierderilor de energie termică determinat în conformitate cu prevederile Metodologiei cu privire la

pierderi și admis în scopuri tarifare nu va depăși nivelul efectiv înregistrat în anul precedent. La actualizarea anuală a tarifului, nivelul pierderilor de energie termică este determinat în conformitate cu prevederile Metodologiei cu privire la pierderi și admis în scopuri tarifare, dar nu mai mare decât nivelul efectiv înregistrat în anul „j”.

Secțiunea 4

Determinarea tarifului pentru energia termică livrată consumatorilor, inclusiv pentru apa caldă menajeră

141. Pentru titularii de licență care dețin o singură licență pentru activitatea de producere, distribuție și furnizare a energiei termice, prezenta Metodologie stabilește, tariful pentru energia termică livrată consumatorilor, inclusiv pentru apa caldă menajeră, care e determină conform formulei:

$$TL_j = \frac{VL_j + Cc_{j-1}}{ELL_j} = \frac{(CL_j + PE_j + R_j) + Cc_{j-1}}{ELL_j} \quad (38)$$

unde:

TL_j – tariful pentru energia termică livrată consumatorilor, inclusiv pentru apa caldă menajeră, care se stabilește pentru 1 Gcal;

VL_j – venitul reglementat al titularilor de licență unică pentru producerea, distribuția și furnizarea energiei termice necesar de a fi obținut în anul „j”;

CL_j – costul total reglementat aferent serviciului de livrare a energiei termice consumatorilor, inclusiv pentru apa caldă menajeră, determinat conform cerințelor Secțiunii 4 a Capitolului II din prezenta Metodologie;

PE_j – cheltuieli privind pierderile excepționale care se determină în corespundere cu cerințele Secțiunii 10 a Capitolului III din prezenta Metodologie;

R_j – rentabilitatea reglementată, determinată conform prevederilor Capitolului V din prezenta Metodologie;

Cc_{j-1} – componenta de corectare a venitului reglementat a titularului de licență, determinată pentru perioada precedentă de reglementare;

ELL_j – livrările utile aferente anului „j”, care sunt în corespundere cu egalitatea:

$$ELL_j = (EP_j + EPP_j) - PT_j \quad (39)$$

unde:

EP_j – volumul de energie termică procurat în anul „j”;

EPP_j – volumul de energie termică produs la sursele proprii de producere în anul „j”;

PT_j – consumul tehnologic și pierderile în anul „j”, aprobate de Agenție în corespundere cu Metodologia cu privire la pierderi. În tariful pentru energia termică livrată consumatorilor nu se includ și nu se iau în calcul pierderile supranormative. La ajustarea tarifului, nivelul pierderilor de energie termică determinat în conformitate cu prevederile Metodologiei cu privire la pierderi și admis în scopuri tarifare nu va depăși nivelul efectiv înregistrat în anul precedent. La actualizarea anuală a tarifului, nivelul pierderilor de energie termică este determinat în conformitate cu prevederile Metodologiei cu privire la pierderi și admis în scopuri tarifare, dar nu mai mare decât nivelul efectiv înregistrat în anul „j”.

Capitolul VII

Aprobarea, actualizarea și aplicarea prețurilor și a tarifelor

Secțiunea 1

Procedura de prezentare, aprobare și actualizare a prețurilor și a tarifelor

142. Titularii de licență anual, până la 1 mai, prezintă Agenției solicitarea de ajustare a prețurilor și tarifelor, argumentată și justificată documentar, pentru anul de gestiune „j”, efectuat în conformitate cu prezenta Metodologie.

143. Pentru stabilirea prețurilor și tarifelor reglementate, titularii de licență prezintă Agenției calculul argumentat și justificat documentar, pentru anul de gestiune „j”, efectuat în conformitate cu prezenta Metodologie, doar după aprobarea cheltuielilor de bază.

144. Solicitarea de ajustare anuală a prețurilor și a tarifelor, este acceptată spre examinare doar după prezentarea de către titularii de licență a Raportului de activitate pentru anul „j-1”, în corespundere cu cerințele Agenției. Agenția, examinează materialele prezentate și aprobă prețurile și tarifele ajustate pentru anul de gestiune „j”. Ajustarea anuală poate fi efectuată la inițiativa Agenției.

145. Ajustarea extraordinară a prețurilor și tarifelor, este efectuată doar în condițiile modificării tarifelor la gazele naturale procurate. În acest caz, Agenția va determina prețurile și tarifele aferente activității reglementate, reieșind din aceleași componente incluse în tariful în vigoare. Aprobarea extraordinară se efectuează fără solicitarea întreprinderii.

146. Prețurile și tarifele aprobate intră în vigoare după publicarea acestora în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

147. Prevederile prezentei Metodologii se aplică luând în considerație extinderile, performanțele și principiile de reglementare intervenite în timp în rezultatul modificării cadrului de reglementare.

148. La prezentarea calculelor prețurilor, tarifelor și a cheltuielilor de bază, titularii de licență vor respecta prevederile Regulamentului privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licență privind prețurile și tarifele reglementate.

Secțiunea 2

Actualizarea tarifelor

149. Actualizarea anuală a prețurilor și tarifelor este efectuată în scopul determinării componentei de corectare a venitului reglementat a titularului de licență pentru anul „j-1”, care este inclusă la ajustarea prețurilor și tarifelor pentru anul „j”.

150. Actualizarea prețurilor și tarifelor pentru anul „j-1”, este efectuată conform următoarelor principii:

1) cheltuielile aferente procurării resurselor energetice primare se determină prin calcul direct în corespundere cu Programul de producere efectiv realizat pentru anul „j-1”, coordonat cu Agenția, cu respectarea prevederilor Secțiunii 1 a Capitolului III din prezenta Metodologie;

2) cheltuielile aferente retribuirii muncii, cheltuielile materiale, cheltuielile aferente întreținerii și exploatării mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale, cheltuielile de distribuție și cheltuielile administrative se actualizează pentru anul „j-1” conform prevederilor Secțiunilor 3-7 ale Capitolului III din prezenta Metodologie;

3) cheltuielile privind amortizarea mijloacelor fixe și imobilizărilor necorporale se determină prin calcul direct conform prevederilor Secțiunii 2 a Capitolului III din prezenta Metodologie;

4) alte cheltuieli din activitatea operațională se determină prin calcul direct conform prevederilor Secțiunii 9 a Capitolului III din prezenta Metodologie;

5) livrările utile se reflectă cele efectiv înregistrate, în corespundere cu Programul de producere efectiv realizat pentru anul „ $j-1$ ”, coordonat cu Agenția .

151. La actualizarea tarifelor pentru serviciul de distribuție și furnizare a energiei termice sau tarifelor pentru energia termică livrată consumatorilor, Agenția va lua în considerație prevederile Regulamentului cu privire la indicatorii de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice.